

**ÚRAD PRE REGULÁCIU
ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKÁCIÍ
A POŠTOVÝCH SLUŽIEB**

Verejná konzultácia

**k možnosti obnovenia individuálnych práv na používanie frekvencií
z frekvenčného pásma 900 MHz**

VYHODNOTENIE

1 Úvod

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej len „úrad“) dňa 2.8.2024 zverejnil na svojom webovom sídle v časti „Konzultácie“ výzvu na podávanie pripomienok v rámci verejnej konzultácie k možnosti obnovenia individuálnych práv na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz (ďalej len „verejná konzultácia“).

Návrh na obnovenie práv sa týkal obdobia 8.9.2024 až 31.12.2028.

Do verejnej konzultácie sa zapojili 5 subjekty. Tabuľka 1 uvádza zoznam subjektov, ktoré sa zapojili do verejnej konzultácie.

P. č.	Názov subjektu	Skratka
1.	O2 Slovakia, s.r.o. Aupark Tower Einsteinova 24 851 01 Bratislava	Ďalej len „O2“
2.	Orange Slovensko, a.s., Metodova 8, 821 08 Bratislava	Ďalej len „Orange“
3.	Slovak Telekom, a. s., Bajkalská 28, 817 62 Bratislava,	Ďalej len „ST“
4.	SWAN, a.s., Landererova 12, 811 09 Bratislava	Ďalej len „SWAN“
5.	Uniphone, s.r.o., Popradská 12, 040 01 Košice	Ďalej len „Uniphone“

Tabuľka 1: Zoznam subjektov, ktoré sa zapojili do verejnej konzultácie

2 Vyhodnotenie doručených pripomienok

2.1 Všeobecne k obnove práv

O2: Spoločnosť O2 oceňuje a súhlasí s návrhmi úradu na obnovu individuálnych práv na používanie frekvencií z frekvenčných pásiem 900 MHz a 2100 MHz na obdobie od 8.9.2026 do 31.12.2028. Postup podľa dikcie § 48 ZEK považujeme za správnu voľbu, nakoľko presne ako uvádza Úrad, obdobie dvoch rokov nie je dostatočné na to, aby boli dané pásma efektívne využité novým subjektom bez dopadu na koncového zákazníka a aby bola zaistená kontinuita a kvalita poskytovaných služieb pre koncových užívateľov. Tento postup zároveň zaisťuje stabilitu trhu a predvídateľnosť podnikateľského prostredia, a predíde sa porušeniu princípov efektívnosti a transparentnosti.

ST: V prvom rade oceňujeme skutočnosť, že úrad vyhovel návrhom našej spoločnosti a ďalších zainteresovaných subjektov a konzultuje obnovenie individuálnych práv na používanie frekvenčného pásma 900MHz (ale aj pásma 2100MHz) nielen do 7. septembra 2026, ale až do 31. decembra 2028. Ide o jediné racionálne riešenie, ako s predmetným pásmom v rokoch 2026 až 2028 naložiť.

Konkrétne, úrad jednoznačne, zreteľne a s vylúčením iných možností prezentoval zámer uskutočniť multispektrálnu aukciu na pridelenie početných mobilných frekvencií na obdobie rokov 2029 – 2048, pričom súčasťou tejto aukcie má byť aj frekvenčné pásmo 900 MHz; je preto potrebné tento zámer zohľadniť už pri nastavovaní parametrov navrhovaného obnovenia individuálnych povolení a vysporiadať sa s celým časovým rámcom rokov 2026-2028. Na takéto rozhodnutie existuje viacero dôležitých dôvodov:

- a) mobilné komunikácie sú finančne veľmi náročným odvetvím. Priemerný investičný cyklus jednotlivých generácií mobilných sietí je len približne 8 rokov.

Po zrušení viac ako dva roky pripravovanej aukcie frekvenčného spektra v pásme 900MHz a 2100MHz začiatkom t.r. sa mobilný sektor dostal do bezprecedentnej situácie, v ktorej operátori namiesto zabezpečenia dlhodobej investičnej stability pre obidve pásma (plánované pridelenie do r. 2045) čelia neistote, či a v akom rozsahu budú môcť tieto dôležité pásma využívať už po uplynutí 1,5 roka, teda menej ako 20% životného cyklu mobilných sieťových zariadení. Už dnes sme mali v Telekomu objednávať nové sieťové zariadenia na nasadenie po r. 2026 a už dnes je na objednanie a inštaláciu takýchto zariadení v štandardnom režime neskoro.

Len kombináciou obnovy individuálnych práv do konca roka 2028 a následnej multispektrálnej aukcie zabezpečí úrad časový horizont poskytujúci dostatočnú predvídateľnosť pre realizáciu zložitých investičných rozhodnutí, ktoré stoja pred mobilným sektorom už v súčasnosti.

- b) Na druhej strane, a ako správne uvádza aj úrad, žiadny potenciálny nový záujemca nie je objektívne spôsobilý realizovať obchodný prípad investície do mobilného spektra v časovom horizonte 2-3 roky. Ak by bol takýto záujem aj deklarovaný, išlo by s určitou istotou len o špekuláciu:

- c) Pretrvávajúca neistota vo využívaní významnej časti mobilného spektra neprospieva ani dosiahnutiu cieľov Digitálnej dekády EÚ, ktorá predpokladá v roku 2030 plošné pokrytie 5G.
- d) výhodou obnovy individuálnych povolení do 31.12.2028 je poskytnutie dostatočného časového priestoru pre realizáciu spojenia frekvenčného pásma 900 MHz do ucelených blokov (reshuffling), čo následne uľahčí aj prechod na novopridelené 2x5MHz bloky pre obdobie r. 2029 – 2048 a aj rýchlejšie budovanie pokrytia 5G vo všetkých dostupných frekvenčných pásmach. Naďalej zastávame názor, že realizácia tohto záväzku by mala prebehnúť formou komerčných rokovaní operátorov.
- e) Obnovenie individuálnych povolení do konca r. 2028 uľahčí úradu aj zabezpečenie avizovanej povinnosti v rovnakom predpokladanom časovom rámci prevádzkovať sieť v štandarde GSM. V súčasnosti je prídelenie preferenčných kanálov rozdelené relatívne rovnomerne medzi všetkými operátormi a zachovanie tohto rozdelenia je pre poskytovanie GSM v prihraničných oblastiach všeobecne a v Bratislave osobitne nevyhnutné.
- f) V neposlednom rade umožňuje obnova individuálnych práv do r. 2028 úradu dôslednejšie analyzovať potrebu zabezpečenia povinnosti veľkoobchodnej ponuky, osobitne MVNO, a to aj v závislosti na komerčnom vývoji na trhu mobilných komunikácií, a prípadne sa s takouto povinnosťou vysporiadať s účinnosťou od r. 2029. Ukladanie takejto povinnosti na obdobie 3 rokov by s ohľadom na vysokú investičnú náročnosť prípravy takéhoto prístupu nebolo primerané ani v situácii, ak by si reguláciu MVNO vyžadoval stav súťaže na trhu (čo si podľa v minulosti viackrát opakovaného a podrobne odôvodneného názoru našej spoločnosti nevyžaduje).
- g) Pre udržanie kvality mobilnej siete GSM je rovnako dôležité, aby sa bez detailnej diskusie medzi držiteľmi frekvenčných prídelení nemenil ani počet a určenie preferenčných kanálov, desaťročia využívaných jednotlivými operátormi na zabezpečenie pokrytia prihraničných oblastí, vrátane Hlavného mesta SR Bratislavy, jediného hlavného mesta na svete s katastrálnym územím priamo susediacim s dvomi inými štátmi. Aj túto požiadavku je možné zabezpečiť len obnovením súčasných prídelení spektra. Mobilná technológia GSM síce dosluhuje, pásmo 900MHz je ale jediným pásmom pod 1GHz, v ktorom je táto technológia na Slovensku a v Európe dlhodobo prevádzkovaná. Postupným preladovaním iných, vyšších frekvenčných pásiem z 2G/GSM a 3G/UMTS na novšie technológie význam pásma 900MHz pre GSM paradoxne neklesá, ale práve naopak narastá a už v súčasnosti je jasne viditeľný trend zachovať 900MHz ako pásmo najlepšie zabezpečujúce bazálne pokrytie územia technológiou GSM ako posledné pásmo, v ktorom bude predmetná mobilná sieť prevádzkovaná. V predmetnej súvislosti pripomíname, že relatívne pomalé znižovanie objemu GSM prevádzky je vo veľkej miere závislé aj od výmeny terminálov na strane zákazníkov, ktoré nemáme ako mobilný operátor plne pod kontrolou a pre mnohých koncových užívateľov môže byť finančne náročné.

Stanovisko úradu: Úrad sa stotožňuje s názormi prispievateľov.

Úrad obnoví práva na využívanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz v súlade s Verejnou konzultáciou a jej vyhodnotením.

Orange: V prvom rade chceme upozorniť na významnú nezrovnalosť a to hneď v úvode dokumentu.

Úrad uvádza cit.:“ Úrad na základe výsledkov tejto verejnej konzultácie má v úmysle vydať iba **jedno individuálne povolenie na celé obdobie od 1.1.2026 do 31.12.2028**. Podmienky konzultované v tejto verejnej konzultácii budú platné od 8.9.2026 a budú jednotné pre všetkých držiteľov individuálnych povolení.“ V prípade, že má úrad v úmysle, aj s prihliadnutím na vyhodnotenie predchádzajúcej verejnej konzultácie k možnosti obnovenia individuálnych práv na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz zverejnenú dňa 03.05.2024, vydať práve jedno individuálne povolenie, toto nie je v súlade s konzultovanými návrhmi rozhodnutí o obnove práv v častiach Platnosť individuálneho povolenia, Záväzky, ktoré na seba prevzal držiteľ individuálneho povolenia v procese obnovy práv a v časti Podmienky splatnosti jednorazovej úhrady za pridelenie frekvencií. Tieto časti bude potrebné upraviť spôsobom, ktorý bude zodpovedať celkovej dobe, na ktorú bude individuálne povolenie obnovené.

Táto nezrovnalosť buď vyžaduje úpravu konzultovaného dokumentu v niektorých jeho častiach v zmysle vyššie uvedeného alebo ide jednoduchý preklep v dátume úpravou ktorého sa nezrovnalosť odstráni.

Stanovisko úradu: Úrad čiastočne akceptuje pripomienku.

Úrad má za to, že splatnosť jednorazovej úhrady ako vo vyhodnotení prvej verejnej konzultácii tak aj v tomto návrhu je nastavená rovnako do 31.12.2024. Úrad jedine spočíta jednorazove úhrady za obe obdobia do jednej výslednej sumy.

O2: O2 súhlasí aj s návrhom úradu na vypustenie obsolentných povinností zo znenia povolenia č. 5701/10/06, ktoré sú predmetom osobitnej konzultácie.

Stanovisko úradu: Úrad berie na vedomie stanovisko O2.

Predmetná verejná konzultácia bola vyhodnotená 23.8.2024 a v zmysle predmetného vyhodnotenia úrad vykonáva zmenu príslušného individuálneho povolenia.

SWAN: Spoločnosť SWAN, a.s. víta možnosť uskutočnenia multipásmového výberového konania na pridelenie frekvencií z frekvenčných pásiem 800 MHz, 900 MHz, 1500 MHz, 2100 MHz a 2600 MHz.

Upozorňujeme však na to, že zosúladenie doby platnosti individuálnych povolení na používanie frekvencií a navrhované obnovenie individuálnych práv nie je nevyhnutnou podmienkou pre uskutočnenie takéhoto multipásmového výberového konania na pridelenie frekvencií. Úrad je oprávnený stanoviť aj dlhšie obdobie napríklad s cieľom, aby ukončenie platnosti povolení pre jednotlivé pásma nastalo v rovnakú dobu, aj keď začiatok doby platnosti bude pre jednotlivé pásma rozdielny.

Navrhovaný postup podľa nášho názoru obmedzuje vstup nového operátora na trh elektronických komunikačných služieb a má potenciál ohroziť hospodársku súťaž tým, že predlžuje stav, počas ktorého iní záujemcovia (okrem súčasných držiteľov) nemajú možnosť získať a používať frekvencie z pásma 900 MHz.

Úrad síce prejavil snahu mitigovať uvedený stav tým, že do návrhu individuálnych povolení vkladá povinnosť, aby „držitelia individuálnych povolení predložili záväzok poskytnutia národného roamingu pre oprávneného záujemcu“, ale takto formulovaný záväzok považujeme za nedostatočný, neúčinný, prakticky nevykonalný, bez stanovenia parametrov prístupu, referenčnej ponuky, cien, adekvátnych sankcií a nápravných mechanizmov.

Úrad sa v konzultácii sám odvoláva na „krátke obdobie pridelovania frekvencií“, toto krátke obdobie však znemožňuje efektívne uplatnenie záväzku poskytnutia národného roamingu pre oprávneného záujemcu, keďže, ako aj ukazuje doterajšia prax, splnenie takéhoto záväzku môžu jeho účastníci odďaľovať a predlžovať aj po dlhšie obdobie a mechanizmy riešenia sporov medzi podnikmi a iné formy konaní, sporov a iných právnych vzťahov môžu presiahnuť dokonca aj už uvedené obdobie pridelovania frekvencií. Teda uvedený záväzok je podľa názoru našej spoločnosti v praxi neúčinný a nevykonalný.

Stanovisko úradu: Úrad sa nestotožňuje s tvrdením spoločnosti SWAN.

Úrad má za to, že zosúladenie platnosti vo frekvenčnom pásme 800 MHz a 900 MHz umožňuje zvažovať viaceré možnosti pridelovania frekvencií, napr. Virtualizovať aukčné bloky pod 1 GHz a pridelovať ich spoločne.

Najpodstatnejším dôvodom na zosúladenie doby platnosti je ale umožniť aj súčasným mobilným operátorom zväziť svoje možnosti a stratégiu vo výberovom konaní. V prípade iných výsledkov vo výberovom konaní by mohlo dôjsť pre koncových užívateľov k výpadkom služieb na dané medziobdobie do platnosti nových individuálnych povolení. Cieľom úradu je zachovať služby pre koncových užívateľov ako aj GSM prevádzky do 31.12.2028.

Úrad zároveň očakáva že predmetné časové obdobie bude využité aj na prípravu refarmingu vo frekvenčnom pásme.

2.2 Pripomienky k záväzku národného roamingu

O2: Spoločnosť SWAN historicky mala možnosť získať frekvencie v pásmach pod 1 GHz a v roku 2020 aj časť spektra 900 MHz, a to presnejšie 2x4,2 MHz, ktorá bola síce rozdrobená, avšak bola k dispozícii. Spoločnosť SWAN mohla túto ponuku využiť tak, ako ju využilo O2, avšak SWAN neprejavil záujem o dané spektrum.

Nie je povinnosťou ostatných subjektov trhu nahrádzať nedostatočné investície zo strany zostávajúceho subjektu, nakoľko všetci ostatní operátori figurujúci na trhu museli vynaložiť rovnaké, ak nie väčšie investície do vybudovania svojej infraštruktúry. Navyše je verejne známa skutočnosť, že spoločnosť Orange Slovensko, a.s. už deklarovala vo svojom vyjadrení k Verejnej konzultácii k možnosti obnovenia individuálnych práv na používanie frekvencií z

frekvenčného pásma 900 MHz (do 7.9.2026) ochotu dať verejný prísľub o rokovaní predĺženia poskytovania prístupu k sieti formou Národného roamingu. Zároveň by sme radi podotkli, že získať prístup k sieti pomocou národného roamingu je možné aj prostredníctvom komerčných rokovaní.

Kódex, ktorý je základným predpisom regulácie elektronických komunikácií na európskej úrovni v článku 52 ods. 2 písm. a) uvádza, že právo využívať spektrum môže byť viazané na splnenie podmienok iba v odôvodnených prípadoch. Medzi tieto podmienky patrí aj národný roaming, avšak uloženie podmienky podľa čl. 52 ods. 2 musí byť na základe objektívneho a výhľadného posúdenia podmienok hospodárskej súťaže na trhu alebo potrebnosti takýchto opatrení na udržanie alebo dosiahnutie efektívnej hospodárskej súťaže. V podmienkach slovenského trhu nevidíme vo svetle Kódexu v spojitosti s ustanoveniami ZEK dôvod na to, aby bola obnova individuálnych povolení podmienená záväzkom národného roamingu a máme za to, že naviazanie obnovy individuálnych práv na predloženie záväzku národného roamingu je porušenie ustanovenia § 49 ods. 1 ZEK v zmysle ustanovenia čl. 52 Kódexu.

Vzhľadom na vyššie uvedené argumenty požadujeme vypustenie záväzku národného roamingu v navrhovanom znení z povolení, a ponechanie vyriešenia situácie na fungujúce a efektívne trhové prostredie v zmysle ustanovení ZEK. Ak sa ale Úrad nestotožní s vyššie uvedenými argumentami, vnímame potrebu vytýčenia mantinelov pre prípad povinnosti národného roamingu na frekvenčných pásmach z individuálnych povolení, ktoré sú predmetom konzultácií.

ST: Vo vzťahu k regulačnej akceptovateľnosti záväzku národného roamingu odkazujeme v plnom rozsahu na vyjadrenie k povinnosti prevádzkovania siete GSM, vrátane z našej strany vyžadovanej analýzy relevantného trhu a SWOT analýzy, aj tu v súlade s najlepšou regulačnou praxou.

Na dôsledné dodržanie zásady neukladania dodatočných povinností vo vzťahu k skôr prideleným frekvenčným rozsahom, ako aj zásady nediskriminácie sú kľúčové nasledovné aspekty:

- 1) Úrad by mal preferovať komerčnú dohodu o národnom roamingu pred regulovaným prístupom a mal by vytvoriť aj časový priestor na dosiahnutie takejto dohody. Aj v podmienkach Slovenskej republiky bolo opakovane potvrdené, že takáto dohoda je obchodne možným a regulačne a technicky lepším riešením ako regulácia.
- 2) Záväzok národného roamingu sa musí týkať len obnovovaných frekvencií z pásiem 900MHz a 2,1GHz.
- 3) Záväzok národného roamingu sa musí týkať až obdobia od 8.9.2026, odkedy je uplatniteľný nediskriminačne na všetkých držiteľov frekvenčných prídeltov v pásme 900MHz.
- 4) Predpokladom vzniku záväzku národného roamingu by v každom prípade malo byť vysporiadanie všetkých predchádzajúcich záväzkov z minulosti poskytnutého národného roamingu. Je regulačne neodôvodniteľné a až morálne zavrhnúťhodné nútiť za použitia štátnej moci do poskytovania národného roamingu podnik, ktorý v minulosti dobromyseľne takýto prístup poskytol a umožnil svojmu konkurentovi začatie prevádzkovania mobilných služieb, doteraz ale neobdržal za tento prístup úhradu.

Stanovisko úradu: Úrad neakceptuje pripomienku.

Úrad pri obnovení práv bude vyžadovať záväzok národného roamingu od žiadateľov o obnovenie práv. Snahou úradu nie je kompenzovať nedostatočné investície niektorého subjektu ako uvádza spoločnosť O2, cieľom úradu je hlavne umožniť prístup k službám pre koncových užívateľov. Úrad má za to, že v zmysle §35 ods. 2 písm. k) v individuálnom povolení je možné uložiť záväzky, ktoré na seba prevzal žiadateľ o obnovenie práv. Úrad preferuje komerčnú dohodu o poskytnutí národného roamingu, avšak očakáva v prípade žiadosti oprávneného uchádzača začatie a vedenie rokovaní s cieľom uzatvoriť zmluvu o národnom roamingu, a z tohto dôvodu vyžaduje aj záväzok podnikov.

Úrad neplánuje zasahovať do sporov medzi jednotlivými podnikmi a riešiť vypriadanie záväzkov. Toto nie je kompetencia úradu.

Záväzok poskytovania národného roamingu sa bude týkať výlučne frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz.

Orange: Hneď v druhom odseku úrad vo zvýraznenej formulácii zaväzuje držiteľa individuálneho povolenia na používanie frekvencií k záväzku poskytnúť národný roaming – takáto je striktná forma výkladu uvedeného ustanovenia. Máme za to, že záväzok ad 4) je záväzkom predloženia návrhu zmluvy a rokovania v dobrej viere smerujúcom k uzavretiu zmluvy o národnom roamingu s každým oprávneným záujemcom práve tak, ako je formulované úradom nižšie. Z tohto dôvodu navrhujeme úpravu znenia úvodnej formulácie – *“Držiteľ individuálneho povolenia na používanie frekvencií je povinný v dobrej viere rokovať s oprávneným záujemcom o uzavretí zmluvy o národnom roamingu alebo inej obdobnej zmluvy s rovnakým účelom, na základe ktorej sa poskytne národný roaming za podmienok stanovených v tomto bode o záväzku národného roamingu. Národným roamingom sa pre účely záväzku národného roamingu rozumie prístup k sieti poskytovanej s využitím frekvenčného spektra ktoré je predmetom tohto individuálneho povolenia.”*

Stanovisko úradu: Úrad čiastočne akceptuje pripomienku.

Cieľom úradu je aby podnik poskytol oprávnenému záujemcovi prístup k národnému roamingu. Je zrejmé, že prístup bude poskytnutý na základe zmluvy o prístupe medzi dvoma podnikmi, ale úrad pripúšťa, že pri dvojstrannom zmluvnom vzťahu nie je jeden podnik schopný garantovať uzavretie zmluvy. Úrad ale bude vyžadovať aby držiteľ predložil oprávnenému záujemcovi ponuku, viedol rokovania v dobrej viere poskytnúť národný roaming a naopak nekládol pri rokovaniach podmienky, ktoré nie sú nutné alebo bežné.

Technológie v Národnom roamingu

O2: Navrhované znenie záväzku národného roamingu by malo za výsledok disproporciu v kvalite poskytovaných služieb koncovým zákazníkom, nakoľko každý operátor má svoju stratégiu a využíva dané frekvenčné pásma rôznym spôsobom, na rôzne služby, keďže ide o technologicky neutrálne pásma. V konečnom dôsledku by bola časť koncových spotrebiteľov znevýhodnená, nakoľko služby O2 ktoré poskytujeme našim zákazníkom sú podporované/prevádzkované na viacerých frekvenčných pásmach, a teda umožnenie prístupu do siete len na daný frekvenčný úsek samozrejme nemôže dosiahnuť a už vôbec nie garantovať takú kvalitu služby ako je určené Úradom: „zmluva musí zabezpečiť, že účastníkom oprávneného záujemcu o národný roaming bude umožnený prístup k službám v rovnakom rozsahu, v akom sú poskytované držiteľom individuálneho povolenia bez ohľadu na používanú technológiu.“ Na základe nastavení a predispozícií siete O2 teda nemôžeme zabezpečiť splnenie tejto podmienky.

Stanovisko úradu: Úrad čiastočne akceptuje pripomienku.

Rovnakou službou pre účastníkov oprávneného záujemcu a koncových účastníkov držiteľa povolenia sa samozrejme vzťahuje na službu poskytovanú na rovnakých frekvenčných pásmach. Úrad v tomto znení upraví text nasledovne:

„zmluva musí zabezpečiť, že účastníkom oprávneného záujemcu o národný roaming bude umožnený prístup k službám v rovnakom rozsahu, v akom sú poskytované držiteľom individuálneho povolenia v sieti využívajúcej frekvencie z frekvenčného pásma 900 MHz;

Orange: Vo viacerých častiach článku 4) úrad kladie ako kvalitatívnu podmienku záväzku národného roamingu účel, rozsah, kvalitu, skladbu služieb a geografické pokrytie poskytovaných služieb. Táto podmienka je navyše umocnená znením cit.:

“ Pokiaľ sa strany v zmluve o národnom roamingu výslovne nedohodnú inak, musí zmluva uzavretá na základe záväzku národného roamingu spĺňať aspoň nasledujúce podmienky:

- zmluva musí zabezpečiť, že účastníkom oprávneného záujemcu o národný roaming bude umožnený prístup k službám v rovnakom rozsahu, **v akom sú poskytované držiteľom individuálneho povolenia bez ohľadu na používanú technológiu;** „

V tomto bode nesúhlasíme s návrhom úradu o rozsahu poskytnutia národného roamingu bez ohľadu na používanú technológiu. Takýto návrh v sebe obsahuje hneď dva problematické aspekty a to

- Trhový a investičný
- Technologický

Trhový a investičný aspekt – Považujeme za nepochybné, že investície do technológie 5G na slovenskom trhu ešte len začínajú dosahovať svoje maximálne úrovne (čoho dôkazom je napr. aj zvyšujúca sa frekvencia zverejňovania narastajúceho 5G pokrytia jednotlivými

operátormi) mnohé investície do 5G služieb s vyššou pridanou hodnotou, investície do tzv. SA „standalone“ architektúry a nových služieb, sú ešte stále len v procese plánovania a následnej realizácie. Každý na trhu ekonomicky sa správajúci subjekt vynakladá svoje investície v čase tak, aby mohol profitovať z ich včasného uskutočnenia (ideálne prvý na trhu) a tým získať trhovú výhodu, ktorá vedie k efektívnejšej návratnosti takto vynaložených investícií. Vo vzťahu k 5G je potrebné si pripomenúť, že z veľkej časti k ich uskutočneniu sa zaviazali aj úspešní účastníci výberového konania na frekvenčné pásmo 700 MHz v roku v 2020. V prípade, že súčasťou záväzku národného roamingu bude aj poskytnutie služieb na báze technológie 5G dôjde k výraznému zásahu do rozvoja investícií operátorov zo strany úradu a to k znehodnoteniu už vynaložených investícií, pretože bude odstránená výhoda včasnejšieho uvedenia nových služieb voči konkurenčným podnikom na trhu mobilných služieb. Navyše niektoré ďalšie investície budú v čase oddialené tak aby nedochádzalo k ich ešte väčšiemu znehodnoteniu. Takýto zásah považujeme za nesúladný s cieľmi zákona o elektronických komunikáciách, ktoré úrad má za povinnosť sledovať¹.

Technologický aspekt – naplnenie záväzku národného roamingu vrátane technológie 5G na individuálnej frekvencii 900 MHz môže byť navyše technicky nerealizovateľné z dôvodu komplexnosti architektúry 5G technológie a tiež z hľadiska podpory na strane koncových zariadení. Napr. pri 5G NSA režime koncové zariadenia nepodporujú funkčnosť primárnej (LTE) a sekundárnej (NR) bunky v rámci toho istého frekvenčného pásma a taktiež spolupráca 5G NSA medzi dvomi rôznymi sieťami je prakticky nerealizovateľná z hľadiska interoperability a implementácie. Vývoj ukazuje, že 5G NSA bude stále primárny režim v najbližších rokoch.

V zmysle vyššie uvedeného navrhujeme upraviť znenie záväzku tak, ako je uvedené v prílohe č. 1.

“Držiteľ individuálneho povolenia je povinný pri zohľadnení technických možností siete poskytnúť národný roaming, ktorý umožní oprávnenému záujemcovi poskytovanie nezávislých a celoplošných verejne dostupných služieb, a to v rozsahu, kvalite a s geografickým pokrytím územia a obyvateľstva celej SR, ktoré nie sú horšie ako rozsah, kvalita a geografické pokrytie územia a obyvateľstva SR služieb poskytovaných držiteľom individuálneho povolenia na technológiách s výnimkou 5G a novších, alebo v nižšom rozsahu, nižšej kvalite a s nižším geografickým pokrytím územia a obyvateľstva SR, pokiaľ sú služby takto požadované a dohodnuté s oprávneným záujemcom.”

ST: Vo vzťahu k vecnému rozsahu záväzku národného roamingu navrhujeme a požadujeme nasledovné úpravy:

- a) Vypustenie technológie 5G z navrhovaného záväzku. Ide o vôbec najdôležitejšiu pripomienku zo strany Telekomu; aj keď obsahovo sme presvedčení, že ide len o nedopatrenie, resp. nezohľadnenie dostatočnej úrovne detailu v prvotnom návrhu úradu. S ohľadom na identickú štartovaciu čiaru všetkých štyroch mobilných operátorov pri výstavbe siete v štandarde 5G totiž neexistuje žiadny relevantný regulačný dôvod, prečo by mal byť ktorýkoľvek z nich zvýhodňovaný národným roamingom.

¹ odsek 3 a 4 § 1 zákona o elektronických komunikáciách

V súčasnom stave prevádzkovania 5G mobilných sietí na Slovensku, tzn. v režime NSA (Non Stand Alone, časový rámec prechodu jednotlivých mobilných operátorov na SA – Stand Alone režim nie je nateraz zrejmý) by navyše 5G národný roaming v prípade štvrtého operátora ani nebol možný, nakoľko tento postráda tzv. kotviacu (anchor) frekvenciu, voči ktorej by bolo možné NSA 5G ukotviť.

- b) Úplne inú genézu mala výstavba sietí v dožívajúcom štandarde GSM, dôsledkom je ale rovnako legitímna požiadavka na vypustenie tejto technológie z rozsahu regulovaného národného roamingu. Odôvodnenie pozri v bode 2, písm. b) vyššie.
- c) Osobitne znovu poukazujeme aj na nevyhnutnosť obmedziť záväzok národného roamingu len na dnes štandardnú technológiu 4G.

Stanovisko úradu: Úrad čiastočne akceptuje pripomienku.

Úrad zvážil možnosti uvedené v príspevkoch a pristúpil k riešeniu, že záväzok národného roamingu sa nevzťahuje na technológiu 5G alebo modernejšiu, pokiaľ držiteľ individuálneho povolenia prevádzkuje v sieti využívajúcej frekvenčné spektrum 900MHz aj staršie generácie technológie 3G alebo 4G. V prípade ak držiteľ individuálneho povolenia prevádzkuje technológiu 3G alebo 4G v predmetnom frekvenčnom pásme 900MHz, úrad považuje technológie za dostatočné pre zachovanie súčasného stavu na trhu. V prípade ak by držiteľ individuálneho povolenia prestal prevádzkovať 3G alebo 4G technológiu, znemožnil by oprávnenému záujemcovi poskytovanie konkurencieschopných služieb a vylúčil by tak plnenie záväzku národného roamingu.

„Úrad v záväzku doplnil text: *Pokiaľ držiteľ individuálneho povolenia prevádzkuje v sieti využívajúcej frekvencie, ktoré sú predmetom tohto individuálneho povolenia, aj technológie 3G alebo 4G môže obmedziť rozsah poskytovania národného roamingu a vylúčiť len technológiu 5G a modernejšie. Záväzok národného roamingu sa nevzťahuje na technológiu 5G alebo modernejšiu technológiu aj pokiaľ držiteľ individuálneho povolenia neprevádzkuje v sieti využívajúcej frekvenčné spektrum, ktoré je predmetom tohto individuálneho povolenia, sám technológiu 5G alebo modernejšiu*“.

Forma záväzku

Orange: V neposlednom rade úrad žiadame o upresnenie formy prevzatia záväzku podľa tohto článku 4) tak, aby bolo jednoznačné definovať prípad, v ktorom by úrad bol oprávnený konštatovať jeho absenciu v žiadosti o obnovu práv a práva z tohto dôvodu neobnovil.

Stanovisko úradu: Úradu čiastočne akceptuje pripomienku.

Úrad má za to, že vo verejnej konzultácii jasne uviedol, že žiadateľ o obnovu práv predloží záväzok so žiadosťou o obnovenie práv na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz. Predpokladom pre obnovu práv je, že žiadosť spolu so záväzkom bude predložená najneskôr do 30 dní odo dňa zverejnenia vyhodnotenia verejnej konzultácie. V

prípade ak žiadateľ neprevezme na seba záväzok o poskytnutí Národného roamingu alebo nepodá žiadosť spolu so záväzkom, úrad mu práva neobnoví.

Vzhľadom na zmeny v predmetom záväzku uskutočnené na základe pripomienok doručených v tejto Verejnej konzultácii. Revidovaný text záväzku tvorí prílohu tohto vyhodnotenia.

Oprávnený záujemca

Orange: Záväzok národného roamingu podľa nášho poskytuje oprávnenému žiadateľovi neprimeranú výhodu tým, že nijako nelimituje koľkými držiteľmi individuálneho povolenia mu môže byť národný roaming na základe tohto záväzku poskytnutý. Poskytnutie národného roamingu viacerými držiteľmi by oprávnenému žiadateľovi umožnilo využívať tzv. cherry picking čím by mohol dosahovať kvalitatívne lepšie pokrytie sieťou ako držitelia individuálnych povolení. Navrhujeme, aby oprávnený záujemca mal právo získať národný roaming na základe tohto záväzku práve od jedného držiteľa individuálneho povolenia.

Stanovisko úradu: Úrad akceptuje pripomienku.

Úrad súhlasí, že poskytovanie národného roamingu viacerými subjektami nie je cieľom tohto záväzku. V praxi by mohla nastať situácia, kedy by bol národný roaming komerčne poskytovaný viacerými subjektami tomu istému žiadateľovi, ale úrad nevyžaduje aby národný roaming, ktorý je predmetom záväzku v tom istom rozsahu a čase museli poskytovať viacerí držitelia individuálneho povolenia. Úrad má ale za to, že rokovania s oprávneným záujemcom sú žiaduce, ak je oprávnený záujemca vo výpovednej lehote, alebo zvažuje zmenu poskytovateľa národného roamingu na ďalšie obdobie. Úrad do textu záväzku doplní nasledovný text:

„Držiteľ individuálneho povolenia nie je na základe tohto záväzku národného roamingu povinný rokovať, predkladať ponuku ani uzavrieť zmluvu o národnom roamingu od okamihu kedy oprávnený uchádzač preukázateľne uzavrie akúkoľvek zmluvu o národnom roamingu na obdobie do 31.12.2028, ak obsahom tejto zmluvy je poskytovanie národného roamingu podľa podmienok a rozsahu tohto záväzku, a to až do okamihu, kým nezačne plynúť jej výpovedná lehota, alebo do okamihu jej ukončenia inak ako výpovedou, podľa toho ktorý z týchto okamihov nastane skôr.“

V zmysle uvedených zmien a akceptovania pripomienky úrad upraví aj podmienky informovania úradu o žiadostiach oprávneného záujemcu ako aj zmluve o národnom roamingu, aby vedel predmetné povinnosti kontrolovať nasledovne:

„Držiteľ individuálneho povolenia sa zaväzuje preukázateľne informovať Úrad o každej žiadosti oprávneného záujemcu a o každej uzatvorenej zmluve o národnom roamingu, a to do 15 kalendárnych dní od rozhodnej skutočnosti. Na požiadanie Úradu je držiteľ individuálneho povolenia povinný informovať úrad o stave alebo výsledku rokovaní o národnom roamingu, predložiť úradu návrh zmluvy na poskytnutie služby národného

roamingu alebo uzatvorenú zmluvu o národnom roamingu. Týmto nie sú dotknuté iné informačné povinnosti držiteľa individuálneho povolenia.“

ST: Z odôvodnenia navrhovaného záväzku je zrejmé, že oprávneným záujemcom má byť ten z existujúcich (štyroch) mobilných operátorov, ktorý nie je držiteľom frekvencií z frekvenčného pásma pod 1GHz. Tento úmysel úradu je za splnenia podmienok uvedení vyššie racionálny; definíciu oprávneného záujemcu je ale potrebné precizovať tak, aby sa zaňho nemohol považovať aj iný subjekt deklarujúci poskytovanie verejných mobilných elektronických služieb a aby sa tak – nechcene – nemiešal režim národného roamingu a MVNO prístupu.

O2: Taktiež považujeme za dôležité presnejšie vymedzenie oprávnených záujemcov o národný roaming, nakoľko Úradom poskytnutá definícia v dokumentoch konzultácií otvára priestor pre široké množstvo subjektov, ktoré nebudú môcť národný roaming využívať naplno. Vzhľadom k tomu, že frekvencie v pásmach 900 MHz a 2100 MHz majú celoslovenské pokrytie, by aj záujemcovia o národný roaming mali mať ambíciu poskytovať služby na týchto pásmach na celom území Slovenska, prípadne disponovať frekvenciami z iných frekvenčných pásiem s celoslovenským pokrytím.

Uniphone: Úrad má pri zmene práv na využívanie rádiového spektra presadzovať efektívnu hospodársku súťaž a zabraňovať jej narušeniu. Ukladanie podmienok ako napr. poskytovanie veľkoobchodného prístupu je v čl. 52 ods. 2 smernice a § 49 ods. 1 ZEK formulované ako "možnosť", nakoľko sa tieto podmienky nemajú ukladať vždy, ale vtedy ak je to dôvodné na presadzovanie efektívnej hospodárskej súťaže a zabraňovanie jej narušeniu.

Ak je uloženie opatrenia nevyhnutné na zabránenie pokračujúcemu obmedzovaniu hospodárskej súťaže, nemožno ustanovenie uvedené v čl. 52 ods. 2 a v § 49 ods. 1 ZEK vykladať iba ako možnosť, od ktorej využitia môže úrad ľubovoľne upustiť, ale je potrebné ho vykladať ako povinnosť. Neuloženie poskytovania veľkoobchodného prístupu by totiž malo za následok pokračovanie obmedzovania hospodárskej súťaže, čo by bolo v rozpore s cieľmi smernice, ktoré úrad pri svojej činnosti presadzuje.

Keďže úradu je z jeho činnosti známe, že žiadosti spoločnosti Uniphone o umožnenie prístupu k mobilným sieťam (rádiovým prístupovým sieťam) dlhodobo nevedli k uzavretiu zmluvy o prístupe, a že neumožnenie veľkoobchodného prístupu k mobilnej sieti bráni spoločnosti Uniphone v účasti na hospodárskej súťaži na príslušných trhoch viac ako 4 roky, mal by úrad do individuálneho povolenia doplniť povinnosť poskytovania veľkoobchodného prístupu, ktorý je pre spoločnosť Uniphone nevyhnutný, a tak zabrániť pokračovaniu narušenia hospodárskej súťaže.

Spoločnosť Uniphone musí tiež zdôrazniť dôležitosť poskytnutia prístupu v čo najkratšej dobe, pričom prípadné záväzky, ktoré úrad zamýšľa spojiť s výberovým konaním a ktoré by boli účinné od 1.1.2029, neriešia aktuálnu situáciu spoločnosti Uniphone. Po tom, čo na základe rozhodnutí Úradu o sporoch medzi podnikmi došlo k prepojeniu sietí a poskytovaniu prenositeľnosti čísel, spoločnosť Uniphone musí udržiavať v prevádzke ešte rozsiahlejšiu infraštruktúru mobilnej siete, avšak nemôže začať prostredníctvom nej poskytovať také služby, pre ktoré je táto infraštruktúra primárne určená. Prevádzka infraštruktúry mobilnej (jadrovej) siete predstavuje značné náklady, ktoré musí Uniphone niesť, hoci v súčasnosti táto

infraštruktúra neprináša tržby za poskytovanie mobilných služieb. Do roku 2029 sa predpokladá postupné utlmovanie 2G siete a potreba migrácie niektorých častí už zriadeného prepojenia na novšie sieťové technológie, čo si vyžiada ďalšie náklady a úsilie, ktoré nebude kryté tržbami. Dlhodobé prevádzkovanie siete negenerujúcej tržby je ekonomicky neúnosné. Bez skorého získania prístupu k mobilným (rádiovým prístupovým sieťam) tak môže nakoniec dôjsť k zmareniu celého úsilia, ktoré bolo doteraz v tejto veci vynaložené, a to nielen zo strany spoločnosti Uniphone, aj zo strany samotného Úradu v rámci riešenia sporov, a už aj zo strany ostatných prepojených podnikov.

Spoločnosť Uniphone potrebuje pre poskytovanie mobilných služieb získať technicky rovnaký druh prístupu k mobilnej sieti, aký v konzultovanom materiáli Úrad zahrnul pod označením národný roaming. Uniphone preto navrhuje vykonať v návrhu iba malé zmeny, ktorými sa upraví okruh oprávnených záujemcov o národný roaming tak, aby zahŕňal aj spoločnosť Uniphone.

Úrad by túto navrhovanú zmenu mal vykonať aj s ohľadom na zásadu nediskriminácie, pretože neexistuje objektívny dôvod na vylúčenie Uniphone z okruhu oprávnených záujemcov o takýto veľkoobchodný prístup.

Uniphone podotýka, že samotná spoločnosť SWAN, ktorej potreby úrad v návrhu primárne zohľadnil, nie je v hospodárskej súťaži ani zďaleka znevýhodnená ako spoločnosť Uniphone, keďže SWAN mobilné služby na maloobchodnom trhu už reálne poskytuje, a podľa verejne dostupných informácií má národný roaming v pásme 900 MHz k dispozícii na základe komerčnej zmluvy.

Na základe vyššie uvedeného, Uniphone navrhuje upraviť definíciu oprávneného záujemcu o národný roaming nasledovne (podčiarkutím je označený doplnený text, prečiarknutím vypustený text):

"Oprávnených záujemcom o národným roaming je poskytovateľ ~~verejných mobilných elektronických komunikačných služieb na základe individuálneho povolenia na používanie frekvencií, a verejnej mobilnej elektronickej komunikačnej siete~~, ktorý zároveň nie je držiteľom ~~iného~~ individuálneho povolenia na poskytovanie verejných mobilných služieb prostredníctvom frekvencií z frekvenčného pásma pod 1 GHz (ďalej len „oprávnený záujemca“)."

Spoločnosť Uniphone nemá k návrhu úradu iné podstatné pripomienky.

Pre prípad, že by úrad vo vyhodnotení verejnej konzultácie zmenil znenie návrhu záväzku národného roamingu v inej časti, než ktorej sa týka pripomienka spoločnosti Uniphone, spoločnosť Uniphone žiada úrad, aby dbal na to, aby takouto zmenou nebola zmarená možnosť získania a využívania národného roamingu spoločnosťou Uniphone k zamýšľanému účelu.

Stanovisko úradu: Úrad akceptuje pripomienku spoločnosti ST.

Úrad sa stotožňuje s návrhom spoločnosti ST, že je potrebné rozlišovať národný roaming a veľkoobchodnú ponuku. Úrad je toho názoru, že zatiaľ čo národný roaming má byť určený pre účastníka, ktorý má čiastočne vybudovanú vlastnú sieť, veľkoobchodná ponuka je

určená pre virtuálnych operátorov. Úrad opraví definíciu oprávneného záujemcu nasledovne:

Oprávneným záujemcom o národný roaming je podnik, ktorý požiadal o národný roaming a ktorý súčasne je poskytovateľom mobilnej verejne dostupnej služby a mobilnej siete využívajúcej frekvencie z harmonizovaných frekvenčných pásiem nad 1GHz na základe individuálneho povolenia pre celé územie SR, a ktorý zároveň nie je na základe individuálneho povolenia držiteľom frekvencií určených pre poskytovanie verejne dostupnej služby vo frekvenčných pásmach pod 1GHz.

Úrad pri stanovení oprávneného záujemcu vychádzal z potreby definovať prístup k národnému roamingu pre toho záujemcu, ktorý poskytuje mobilné maloobchodné služby existujúcim účastníkom, avšak na obdobie obnovy platnosti individuálnych povolení nemá zabezpečený národný roaming a hrozí tak riziko pre veľkú časť trhu.

Orange: Úrad ako oprávneného záujemcu definuje každý subjekt, ktorý je poskytovateľom verejných mobilných elektronických komunikačných služieb na základe individuálneho povolenia na používanie frekvencií, ktorý zároveň nie je držiteľom individuálneho povolenia používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz Uvedená definícia umožňuje aj extenzívny výklad toho, kto je poskytovateľom verejných mobilných elektronických služieb, preto navrhujeme pre odstránenie akýchkoľvek pochybností definíciu doplniť o povinnosť pokrytia obyvateľstva mobilnou elektronickou komunikačnou službou aspoň na úrovni 20% populácie Slovenskej republiky.

Stanovisko úradu: Úrad čiastočne akceptuje pripomienku.

Úrad upraví definíciu oprávneného záujemcu o národný roamingu v zmysle pripomienok vyššie, neplánuje však stanovovať minimálny rozsah pokrytia mobilnou službou pre oprávneného záujemcu.

Cena za národný roaming

ST: Vo vzťahu k vecnému rozsahu záväzku národného roamingu navrhujeme a požadujeme nasledovné úpravy:

- d) Vo vzťahu k cene za poskytovanie národného roamingu pri odôvodnení povinnosti na str. 7 konzultovaného materiálu úrad správne uvádza, že „má byť stanovená držiteľom individuálneho povolenia v súlade s konkurenčnými a nediskriminačnými podmienkami“ na trhu, tzn. na úrovni komerčne dostupných cien národného roamingu. Pri formulovaní samotnej povinnosti už ale úrad skĺzol do množstva neurčitých a ťažko vykonateľných podmienok (tretí a štvrtý odsek navrhovaného záväzku), ktoré je potrebné nahradiť jednoduchým a ľahko vykonateľným odkazom na povinnosť poskytnúť národný roaming za komerčne určenú cenu.

O2: Povinnosť národného roamingu na frekvenčných pásmach 900 MHz a 2100 MHz by mala rešpektovať princíp technologickej neutrality, a umožniť voľné rokovania so záujemcami o národný roaming, vrátane komerčných cien za prístup k sieti.

Subjekt poskytujúci svoju infraštruktúru by mal mať možnosť dojednaní primeranej odplaty a zmluvných podmienok podľa podmienok obvykle obsiahnutých vo veľkoobchodných vzťahoch na trhu s elektronickými komunikáciami.

Stanovisko úradu: Úrad neakceptuje pripomienku.

Úrad si je vedomý, že cenové podmienky nie sú presne definované v predmetnom zväzku. Úrad iba stanovil princíp jej stanovovania, úrad ale primárne podporuje komerčnú dohodu medzi operátormi pre poskytovanie národného roamingu.

SWAN: Navrhovaný zväzok národného roamingu je v súčasnom návrhu ešte viac obmedzený, než zväzok pôvodne navrhovaný vo verejnej konzultácii k návrhu Výzvy na predloženie ponúk do výberového konania na vydanie individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz a 2100 MHz formou elektronickej aukcie zo dňa 28.06.2023 (ďalej len ako „VK 2023“), ktorý bol rozsiahlejší, ale napriek tomu obsahoval nedostatočne presné definovanie podmienok národného roamingu a zväzku veľkoobchodnej ponuky, k čomu sa spoločnosť SWAN v uvedenej konzultácii vyjadrila.

Oproti návrhu z VK 2023, navrhovaný zväzok, okrem iného, vypúšťa povinnosť predložiť oprávnenému záujemcovi záväzný a úplný návrh zmluvy o národnom roamingu, takisto vypúšťa podrobnosti o stanovení ceny za poskytovanie národného roamingu, pričom zachováva nedostatky návrhu z VK 2023, ku ktorým sa spoločnosť SWAN už v minulosti vyjadrila, o.i.: „Zväzok národného roamingu považujeme za nedostatočne špecifikovaný. Navrhujeme, aby Úrad upresnil, určil podmienky národného roamingu jednoznačnejšie a presnejšie, aby sa Úrad vysporiadal so všetkými vopred známymi otázkami týkajúcimi sa tohto zväzku, a to predovšetkým, odstránením nejednoznačných formulácií umožňujúcich službu odmietnuť alebo neposkytnúť, upresnením, že oprávnený záujemca môže požiadať o národný roaming ktoréhokoľvek operátora, aj viacerých z nich naraz. Nedostatočná špecifikácia podmienok môže byť zdrojom budúcich sporov, ktorých sme boli aj sme svedkami a účastníkmi. Úrad sa vo veci národného roamingu nemôže zbavovať vlastných rozhodovacích právomocí a musí aktívne vstupovať do procesu jeho poskytnutia, vrátane ukladania sankcií v prípade neposkytnutia ponuky alebo samotného národného roamingu. Vzhľadom na doterajšie skúsenosti tiež považujeme za potrebné, aby (...) ceny za poskytnutie prístupu boli jednoznačne stanovované samotným Úradom, pričom bude vopred stanovené kedy, na aké obdobie, z akých podkladov a na základe akého cenového modelu bude Úrad analyzovať trhové podmienky a stanovovať ceny za prístup, pričom tieto ceny musia byť stanovené včas, predvídateľne a nákladovo, v súlade s princípom zákazu stláčania marže.“ Uvedené požiadavky však neboli v predmetnej konzultácii zohľadnené a neboli splnené ani v návrhu, ktorý je predmetom tejto konzultácie, naopak, podmienky zväzku národného roamingu sú ešte menej podrobné. Úrad ani nepripravil vlastnú referenčnú ponuku, ku ktorej uzavretiu by záujemcov o obnovu práv zaviazal.

Je potrebné konštatovať, že národný roaming nie je a nemôže byť dlhodobým riešením pre žiaden podnik. Plnohodnotný podnik poskytujúci elektronické komunikačné služby a siete má záujem poskytovať služby na vlastnej sieti alebo sieti iného poskytovateľa tak, že so sieťou môže plnohodnotne nakladať, formovať ju, mať prístup k technickej podstate a konfigurácii siete a využívať ju v čo najväčšom rozsahu v prospech svojich zákazníkov. Poskytovanie služieb na obmedzenom rozsahu frekvencií a nie na vlastnej sieti vedie k tomu, že zákazníci spoločnosti SWAN nemajú prístup k službám, v takom rozsahu a kvalite, aké poskytuje držiteľ pridelených frekvencií. Uvedené vedie k diskriminácii zákazníkov, ktorí by mali mať pri zachovaní kvality a rozsahu služieb zachovaný aj širší výber poskytovateľa daných služieb.

Stanovisko úradu: Úrad čiastočne akceptuje pripomienku.

Úrad do záväzku o poskytnutí národného roamingu doplní povinnosť poskytnúť oprávnenému žiadateľovi na základe žiadosti návrh zmluvy.

Úrad ale v záväzku nebude stanovovať cenu za národný roaming. Úrad sa prikláňa k možnosti komerčnej dohody.

Úrad sa nestotožňuje ani s názorom spoločnosti SWAN ohľadom diskriminácie zákazníkov pretože ich operátor nedisponuje frekvenciami. Voľa operátora je slobodná záležitosť jednotlivých zákazníkov. Úrad v žiadnom prípade nepovažuje národný roaming za trvalé riešenie pre žiadneho operátora, a aj spoločnosť SWAN bude mať možnosť získať frekvencie v pripravovanom výberovom konaní. Predmetný záväzok je iba na o obdobie obnovy práv od 8.9.2026 do 31.12.2028.

NDA

- **ST:** Vo vzťahu k vecnému rozsahu záväzku národného roamingu navrhujeme a požadujeme nasledovné úpravy zrejme len nedopatrením vypadla podmienka poskytnúť národný roaming na základe NDA, ako to úrad viackrát navrhoval už v minulosti a ako to zodpovedá najlepšej regulačnej praxi.

Stanovisko úradu: Úrad akceptuje pripomienku.

Úrad striktné nepožaduje uzatvorenie NDA, napriek tomu že predpokladá že takáto dohoda bude podnikmi uzavretá, ale konštatuje, že podpis NDA za prekážku alebo neštandardnú požiadavku nepovažuje, a preto upraví text v nasledovnom znení:

„Uzatvorenie zmluvy o ochrane dôverných skutočností alebo obchodného tajomstva pred začatím rokovaní o uzatvorení zmluvy, na základe ktorej sa má národný roaming poskytovať sa za prekážku ani neštandardnú požiadavku nepovažuje.“

Sankcie

O2: Nesúhlasíme s podmienkou, že zmluva o prístupe do siete nemôže obsahovať sankcie, nakoľko nie je v kompetencii Úradu určovať zmluvné podmienky záväzkového vzťahu medzi dvoma právnickými osobami. V prípade rokovania o uzatvorení zmluvy o národnom roamingu medzi O2 a druhým operátorom očakávame, že v rámci princípu zmluvnej voľnosti nám bude umožnené voľne rokovať o podmienkach predmetnej zmluvy, a to o všetkých aspektoch ktoré sú obvykle obsiahnuté v tomto type zmlúv.

Stanovisko úradu: Úrad akceptuje pripomienku.

Úrad pripúšťa sankcie, ktoré sú obvyklé v tomto type zmlúv a preto upraví text nasledovne:

„zmluva nesmie obsahovať sankcie nad rámec rozsahu a výšky sankcií obvykle uplatňovaných vo veľkoobchodných vzťahoch na trhu elektronických komunikácií, a to vrátane sankcií za nedodržanie plánu prevádzky nad rámec rozsahu a výšky sankcií obvykle uplatňovaných vo veľkoobchodných vzťahoch na trhu elektronických komunikácií“.

Orange: Ďalej uvedený záväzok držiteľa individuálneho povolenia na obmedzenie alebo prerušenie poskytovania národného roamingu len na dobu a rozsah, v ktorom nemôže poskytovať služby podľa tohto záväzku národného roamingu z dôvodu obmedzenia alebo ukončenia poskytovania služieb všetkým účastníkom nie je absolútne prijateľný bez rozšírenia o možnosť, kedy dôjde zo strany oprávneného záujemcu o hrubé porušenie zmluvy, na základe ktorej sa národný roaming poskytuje. V prípade hrubého porušenia zmluvy zo strany oprávneného záujemcu musí mať držiteľ možnosť poskytovanie služieb obmedziť alebo dokonca zastaviť. V opačnom prípade by došlo k absolútnemu zásahu do práv držiteľa a možnému zneužitiu zo strany oprávneného záujemcu, pričom nie je vylúčené, že by sa držiteľovi dovolanie sa svojich nárokov absolútne znemožnilo aj po uplynutí záväzku podľa článku 4). Túto úpravu považujeme za jednu z najzásadnejších a veríme, že jej absencia nebola v žiadnom prípade cielená zo strany úradu a nie je a nemôže byť vôľou úradu a už vôbec nie je možné ju zo strany úradu vyžadovať.

Stanovisko úradu: Úrad akceptuje pripomienku.

Úrad sa samozrejme stotožňuje s názorom spoločnosti Orange, že závažné porušenie zmluvných podmienok je dôvod na prerušenie poskytovania národného roamingu, a doplní

„...alebo z dôvodov hrubého porušenia podmienok zmluvy o národnom roamingu na strane oprávneného záujemcu, ktoré sú v príslušných obchodných kruhoch bežné“.

SWAN: V podmienkach stanovených Úradom v súvislosti s povinnosťami alebo obmedzeniami úspešného uchádzača absentujú sankcie alebo akékoľvek následky nesplnenia si takto stanovených povinností alebo obmedzení. ZEK síce stanovuje sankcie v § 124, avšak verejná konzultácia a jednotlivé navrhované rozhodnutia a z nich vyplývajúce záväzky sú autonómny

procesom, ktorého podmienky musia byť uvedené priamo v podmienkach jednotlivých rozhodnutí. Úrad možno bude postupovať podľa príslušných ustanovení ZEK, avšak ide iba o hypotetickú domnienku, pretože tieto informácie v podmienkach obnovenia individuálnych práv na používanie predmetných frekvencií absentujú. Aj z doterajšej súdnej praxe vyplýva, že záväzky súvisiace s individuálnymi povoleniami vymáha a sankcie za ne sú plne v kompetencii Úradu.

Aktuálne nedokážeme zhodnotiť, nakoľko oprávneného záujemcu napríklad poškodí neplnenie si povinností podnikom, ktorému budú práva obnovené voči nemu, či už vo vzťahu k povinnosti týkajúcej sa národného roamingu, GSM siete, veľkoobchodnej ponuky, povinnosti splnenia rozvojových kritérií alebo povinnosti platby. Minulé výberové konania neobsahovali žiadne sankcie za neplnenie si povinností, čo viedlo k nesplneniu si povinností niektorými operátormi bez akéhokoľvek postihu (nesplnenie si povinnosti ponúknuť národný roaming), dokonca Úrad nezažil konzultácie, konania, neuložil pokutu ani nevyjadril znepokojenie nad situáciou. Navrhujeme vyvarovať sa súdnych sporov, ktoré by v takomto prípade rovnako aj po takto nastavených podmienkach výberového konania nasledovali. Navrhujeme vyvarovať sa súdnych sporov, ktoré by v takomto prípade rovnako aj po takto nastavených podmienkach výberového konania nasledovali.

Stanovisko úradu: Úrad neakceptuje pripomienku.

Úrad nie celkom chápe pripomienku spoločnosti SWAN, nakoľko návrhy rozhodnutí o obnovení práv, ktoré boli predmetom Verejnej konzultácie obsahujú podmienky ako aj záväzky. Pripomienka spoločnosti SWAN že záväzky nie sú v rozhodnutí uvedené nie je správna. Úrad v prípade neplnenia povinností z individuálneho povolenia bude postupovať v zmysle ZEK. Úradu nie je zrejmé ani čo by mal urobiť aby sa vyvaroval súdnych procesov.

SWAN: Vzhľadom na uvedené, spoločnosť SWAN vyjadruje nesúhlas s navrhovanou obnovou práv vyplývajúcich z individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz, predovšetkým z dôvodu nejednoznačnosti a absencie bližších podmienok národného roamingu a praktickej nevyožiteľnosti prístupu k národnému roamingu podľa navrhovaného záväzku.

Po zvážení všetkých možností však uvádzame, že si obnovenie práv vyplývajúcich z individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz predstavujeme ako realizovateľné za predpokladu, že spoločnosť SWAN bude mať vopred, teda v čase obnovy práv vyplývajúcich z individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz právnu istotu vo forme už uzatvorenej a platnej zmluvy zabezpečujúcej národný roaming na obdobie obnovenia frekvencií vrátane primeranej doby na migráciu do vlastnej siete po ukončení tohto obdobia, pričom takáto zmluva nebude počas tohto obdobia jednostranne zrušiteľná zo strany poskytujúceho subjektu, teda subjekt by prijal záväzok nezrušiť už poskytnutý prístup.

Už existujúca zmluva by pre spoločnosť SWAN bola právnou istotou, že po dobu trvania obnovy práv v predmetnom pásme a obdobia potrebného na migráciu siete bude mať k dispozícii funkčný národný roaming za podmienok, ktoré sama ako účastník zmluvného vzťahu

schválila, a bude mať možnosť uchádzať sa o frekvencie v predmetnom pásme na ďalšie obdobie a v prípade úspechu vo výberovom konaní následne vykonať migráciu účastníkov do vlastnej siete v tomto pásme.

Dôležitými cieľmi, ktorými sa Úrad pri rozhodovaní o obnove práv riadi sú (i) podpora zdieľaného využívania frekvenčného spektra a (ii) uplatňovanie transparentných pravidiel pre vydávanie povolení na používanie frekvencií, zmenu, predlžovanie platnosti a zrušenie týchto povolení, ako aj pravidiel prevodu práv vyplývajúcich z pridelenia frekvencií.

Spoločnosť SWAN nepovažuje podmienky stanovené v návrhu na obnovu individuálnych práv na používanie frekvencií z frekvenčného úseku 900 MHz za súladné s vyššie uvedenými princípmi a navrhuje Úradu ich prepracovanie a dôkladné odôvodnenie, nakoľko Úrad vo verejnej konzultácii svoje návrhy neodôvodňuje alebo ich odôvodňuje len zákonnými ustanoveniami, čo vedie k nejednoznačnosti a nutnosti ich pripomienkovania jednotlivými podnikmi. Spoločnosť SWAN víta, že Úrad aktívne pristupuje k riešeniu situácie týkajúcej sa obnovy predmetných práv, avšak je nutné vyvarovať sa predchádzajúcich skúseností a následkov nesprávnych rozhodnutí a riešení.

Stanovisko úradu: Úrad neakceptuje pripomienku.

Úrad považuje pripomienky spoločnosti SWAN za nejednoznačné a nemôže niektorému účastníkovi trhu garantovať právnu istotu uzatvorenia zmluvy o národnom roamingu. Nakoľko ide zmluvný vzťah úrad má zato, že podmienky tohto vzťahu musia byť dohodnuté a akceptovateľné oboma stranami. Úrad sa taktiež nestotožňuje s názorom, že zmluva o národnom roamingu nemôže byť zrušiteľná. Úrad má za to, že podmienky zmluvy musia byť dodržiavané zmluvnými stranami.

Spoločnosť SWAN poukazuje na nedostatočné definovanie národného roamingu, ale neprináša žiadne návrhy na úpravu ale dodefinovanie predmetného záväzku..

2.3 Pripomienky k povinnosti prevádzkovania siete GSM/UMTS

O2: Považujeme za dôležité, aby bol dodržaný princíp technologickej neutrality, a preferujeme, aby bola táto povinnosť ponechaná v rovine odporúčania, a teda na uvážení operátorov, či a ako budú jednotlivé frekvenčné pásma používať. V tomto duchu navrhujeme vynechanie tejto povinnosti z individuálneho povolenia.

ST: Úradu je z predchádzajúcich vyjadrení našej spoločnosti dobre známe, že Telekom dlhodobo a konzistentne odmieta ukladanie dodatočných povinností vo vzťahu k akýmkoľvek skôr prideleným frekvenčným rozsahom. Každá povinnosť, ktorá nebola podniku známa už pred nadobudnutím individuálnych práv na používanie dotknutých frekvencií, tzn. bola úradom požadovaná až po skončení pôvodného výberového konania na daný frekvenčný rozsah, mení obchodný prípad ich nadobudnutia a využitia a priamo a bezprostredne tak podnik pri dobromyselnom využívaní takýchto frekvencií poškodzuje.

Tento záver sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na obnovenie frekvenčných prídeltov, ak ide o obnovenie neumožňujúce odôvodniť nový obchodný prípad (znovu)nadobudnutia právneho titulu k frekvenciám, teda aj na konzultovanú obnovu o 3 kalendárne roky. Ako už uvádzame vyššie, 3 roky nepredstavujú ani 50% priemerného investičného cyklu jednotlivých generácií mobilných sietí.

Ak sa má v jednotlivých prípadoch táto zásada nedodržať, takémuto regulačnému rozhodnutiu musí predchádzať určenie príslušného relevantného trhu, s použitím trojkriteriálneho testu, a následne jeho analýza a určenie významného podniku (SMP), ak sa takýto podnik, resp. podniky na príslušnom relevantnom trhu nachádza, resp. nachádzajú.

Zohľadňujúc najlepšiu európsku regulačnú prax preto očakávame, že úrad pred uložením navrhovanej povinnosti vykoná takúto analýzu relevantného trhu, a to vrátane SWOT analýzy prevádzkovania siete GSM do konca roku 2028 a vyčíslenia celospoločenských benefitov z jej prevádzkovania a porovná ich s dodatočnými nákladmi operátorov na udržiavanie siete GSM mimo časový rámec komerčnej efektívnosti.

Bez možnosti posúdenia takejto analýzy relevantného trhu nie je z našej strany k navrhovanej povinnosti možné definitívne vyjadrenie. Predbežne si takúto povinnosť v Telekome predstaviť vieme, avšak okrem vyššie spomenutého len za dodržania nasledovných podmienok:

- a) S ohľadom na technologický a komerčný vývoj na Slovensku má regulačný význam ukladať už len prevádzkovanie siete GSM. Siete UMTS boli v podmienkach SR buď už vypnuté alebo ich vypnutie bolo prinajmenšom ohlásené a má byť podľa verejne dostupných informácií dokončené ešte pred koncom r. 2025.
- b) V záujme regulačnej istoty a na zabránenie neodôvodniteľných nákladov do dožívajúcej technológie je potrebné definovať, že predmetná povinnosť sa má vzťahovať len na už prevádzkované siete a v stave, v akom sú v súčasnosti prevádzkované, bez povinnosti poskytnúť na 2G technológii národný roaming, ale súčasne aj bez obmedzenia takejto možnosti. Prípadné medzioperátorské riešenie vo forme národného roamingu by malo v súlade so zásadou efektívneho využitia frekvenčného spektra zostať v rovine komerčnej dohody, za predpokladu vzájomnej výhodnosti.
- c) Nakoľko Európsky kódex elektronických komunikácií (EECC) predpisuje zásadu technologickej neutrality, úrad sa pred uložením povinnosti využívať konkrétnu technológiu (rovnako samostatnú GSM ako aj pôvodne navrhovanú GSM alebo UMTS) musí vysporiadať aj s touto požiadavkou.

Stanovisko úradu: Úrad neakceptuje pripomienku.

Jedným z hlavných dôvodov, prečo úrad plánuje pristúpiť k možnosti obnovenia práv súčasným držiteľom individuálnych povolení je aj zachovanie služieb koncovým zákazníkom a zabezpečenie služieb využívajúcich staršie technológie ako je e-call. Úrad aj v zmysle predchádzajúcich diskusií s mobilnými operátormi pristúpil od špecifikovania iba technológie GSM a umožnil užívateľom prevádzkovať buď GSM alebo UMTS, ktoré taktiež vie zabezpečiť funkčnosť e-call. Úrad zároveň umožnil držiteľ splniť túto podmienku aj

prostredníctvom národného roamingu. Úrad vzhľadom na koncových užívateľov na predmetnej podmienke trvá.

V zmysle § 35 ods. 2 písm. b) ZEK úrad môže v individuálnom povolení stanoviť povinnosť poskytovať službu alebo používať konkrétny typ technológie. Úrad má za to že uloženie predmetnej povinnosti je v súlade so znením ZEK a nie je podmienkou uskutočnenie analýzy.

2.4 Jednorazová úhrada a splatnosť

ST: Navrhovanú jednorazovú úhradu musíme žiaľ hodnotiť ako špekulatívnu, pretože sa odvoláva na možné budúce pridelenie spektra na r. 2029-2048, ktorého detaily nie sú ešte známe (a už vonkoncom neboli konzultované).

Popritom úrad pomerne zmätočne navrhuje použiť metodiku určenia jednorazovej úhrady z aukcie na frekvenčné pásma 900 a 2100MHz, o ktorej je už v súčasnosti zrejmé, že bola zrušená a nebude nikdy realizovaná; ide teda v najlepšom prípade len o akademicky zaujímavú hodnotu, bez akéhokoľvek prepojenia na regulačnú prax. Úrad navyše nijakým spôsobom pri vyhodnocovaní benchmarku koncových cien pre pridelenie frekvencií z tohto frekvenčného pásma v Európe realizovaných za posledných 10 rokov nezohľadnil, že plánuje predmetné frekvencie z komerčného a technologického hľadiska významne zaťažiť navrhovanými povinnosťami národného roamingu a prevádzkovania siete GSM/UMTS.

Naopak, nakoľko ide o obnovu dlhodobo využívaných frekvenčných prídelení a v súlade s konzistentne a bezvýhradne uplatňovanou regulačnou praxou úradu za celé viac ako 30-ročné obdobie jeho fungovania navrhujeme a žiadame stanovenie jednorazovej úhrady na základe v minulosti zaplatených jednorazových úhrad; takéto riešenie napokon komunikoval vo vzťahu k obnove prídelení v pásme 900MHz až donedávna aj samotný úrad a nijako neodôvodňuje, prečo by sa mal od neho odchýliť.

Pokiaľ ide o splatnosť jednorazovej úhrady za pridelenie frekvencií, so splatnosťou v celku a bez splátok vo 4. štvrtroku 2024 súhlasíme.

Stanovisko úradu: Úrad neakceptuje pripomienku.

Úrad nemôže jednotne stanoviť výšku jednorazovej úhrady z cien určených v období ich pridelenia nakoľko, frekvencie z frekvenčného pásma 900 MHz boli pridelené v rôznych obdobiach a niektoré v minulosti aj predĺžované. Úrad sa preto pri stanovení cien opiera o benchmark cien určených pre dané frekvenčné pásmo, alebo podobné frekvenčné pásma, pričom úrad zohľadnil v cene aj stanovené povinnosti ako záväzok národného roamingu a prevádzkovanie siete GSM/UMTS. Čiže stanovená cena je nižšie ako benchmark úradu.

2.5 Veľkoobchodná ponuka

Uniphone: Spoločnosť Uniphone má vážny záujem poskytovať mobilné služby v Slovenskej republike, a to aj s využitím frekvencií v predmetnom pásme 900 MHz.

Úradu je z jeho činnosti známe, že spoločnosť Uniphone je vlastníkom a prevádzkovateľom infraštruktúry mobilnej jadrovej siete (2G/3G/4G s možnosťou rozšírenia na 5G), je držiteľom príslušných národných a medzinárodných čísel a kódov pre prevádzkovanie verejnej mobilnej siete a vydala vlastné SIM karty. Na tejto infraštruktúre má záujem poskytovať služby najmä ako mobilný virtuálny sieťový agregátor (MVNA) pre podniky, ktoré majú záujem poskytovať služby ako mobilní virtuálni operátori (MVNO). Toto riešenie majú záujem využívať členovia Telekomunikačnej únie Slovenskej republiky (TÚSR) aj ďalšie podniky. Komerčnými rokovaniami sa nepodarilo získať prístup k ani jednej z mobilných rádiových prístupových sietí v Slovenskej republike, ani dosiahnuť prepojenie mobilných sietí a prenositeľnosť mobilných čísel.

Postupom podľa zákona o elektronických komunikáciách sa Úradu podarilo vyriešiť spory týkajúce sa prepojenia sietí a prenositeľnosti mobilných čísel a bolo dosiahnuté prepojenie mobilnej siete Uniphone (pre volania, SMS a MMS) s mobilnými sieťami spoločností Slovak Telekom a.s., Orange Slovensko a.s., O2 Slovakia s.r.o. a SWAN Mobile a.s.. Bola tiež dosiahnutá prenositeľnosť mobilných čísel medzi mobilnou sieťou Uniphone a mobilnými sieťami uvedených podnikov.

V súčasnosti je tak prekážkou pre poskytovanie mobilných služieb spoločnosťou Uniphone už iba získanie prístupu k mobilným sieťam (rádiovým prístupovým sieťam) držiteľov, ktorým sú pridelené frekvencie pre poskytovanie mobilných sietí a služieb, vrátane predmetnej frekvencie 900 MHz.

Spoločnosť Uniphone sa potrebného prístupu domáha od 22.02.2020 a jeho poskytnutie je držiteľmi frekvencií odopierané už viac ako 4 roky. To indikuje závažný a najmä dlhodobý pretrvávajúci problém v oblasti hospodárskej súťaže, keď odopieraním prístupu zo strany každého jedného držiteľa frekvencií je spoločnosť Uniphone úplne vylúčená zo súťaže na príslušných maloobchodných aj veľkoobchodných trhoch. Riešením podľa ZEK aj európskeho kódexu je predovšetkým spojenie individuálnych povolení na používanie frekvencií s príslušnými povinnosťami (záväzkami) prístupu.

Vo verejných konzultáciách k návrhu výzvy na predloženie ponúk do výberového konania na vydanie individuálnych povolení na používanie frekvencií z frekvenčného pásma 900 MHz a 2100 MHz formou elektronickej aukcie predložila dňa 31.7.2023 a 21.9.2023 spoločnosť Uniphone stanovisko, v ktorom podporila návrh úradu uložiť povinnosť poskytnutia veľkoobchodného prístupu k mobilným sieťam formou záväzku, ktorý na seba prevezmú úspešní účastníci výberového konania.

Do verejnej konzultácie, ktorej sa táto pripomienka týka, a do predložených návrhov individuálnych povolení, príslušné záväzky Úrad nezahrnul.

Stanovisko úradu: Úrad konštatuje že spoločnosť Uniphone zhrnula informácie uvedené vo Verejnej konzultácii správne.

Nakoľko doručený príspevok neobsahuje žiaden návrh ani pripomienku. Úrad berie na vedomie stanovisko spoločnosti Uniphone.